

Рекомендації від ВГО "Живої планети" до завдань для всіх стратегічних цілей державної екологічної політики

Ціль 1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	Ціль 1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва для зниження навантаження на довкілля та забезпечення сталого майбутнього.
Завданнями є: впровадження освіти в інтересах збалансованого (сталого) розвитку, екологічної освіти та виховання, просвітницької діяльності з метою формування в суспільстві екологічних цінностей і підвищення його екологічної свідомості; оцінка ставлення та підвищення рівня поінформованості суспільства щодо значення, переваг та інструментів сталого споживання і виробництва, стану і цінностей біорізноманіття та заходів, які необхідно здійснити для його збереження, відновлення і сталого використання;	Завданнями є: впровадження освіти в інтересах збалансованого (сталого) розвитку, екологічної освіти та виховання, просвітницької діяльності для споживачів, суб'єктів господарювання та органів публічної влади з метою формування в суспільстві екологічних цінностей, відповідальної поведінки та підвищення його екологічної свідомості; підвищення рівня поінформованості суспільства щодо значення, переваг та інструментів сталого споживання і виробництва, зокрема шляхом забезпечення доступу до достовірної, перевіреної та порівнюваної екологічної інформації про товари і послуги; розвиток системи достовірного інформування споживачів про екологічні характеристики продукції, у тому числі шляхом підтримки добровільної екологічної сертифікації та екологічного маркування, заснованих на незалежній оцінці, науково обґрунтованих критеріях та підході життєвого циклу; забезпечення прозорості та простежуваності екологічних характеристик товарів протягом їх повного життєвого циклу шляхом впровадження цифрового паспорта продукту (DPP), інтегрованого з системами екологічної сертифікації та маркування; формування навичок усвідомленого споживчого вибору, у тому числі розуміння екологічних маркувань, екологічних тверджень та ризиків недобросовісних практик екологічного позиціонування; оцінка ставлення та підвищення рівня обізнаності суспільства щодо питань збереження біорізноманіття та природних ресурсів, а також

забезпечення практичної реалізації результатів сучасних та фундаментальних екологічних досліджень та безперервної взаємодії між науковцями та державними органами; врахування рекомендацій наукових установ екологічного спрямування при прийнятті управлінських рішень та підготовці проектів нормативно-правових актів; розвиток партнерства між секторами суспільства з метою залучення до планування і реалізації природоохоронної політики усіх заінтересованих сторін; забезпечення участі громадськості у прийнятті управлінських рішень у сфері охорони навколишнього природного середовища та природокористування; забезпечення дотримання екологічних прав та обов'язків громадян, доступу громадськості до правосуддя з питань охорони навколишнього природного середовища та природокористування.	використання результатів такої оцінки для коригування державної політики, комунікаційних заходів і освітніх програм; забезпечення практичної реалізації результатів сучасних та фундаментальних екологічних досліджень, налагодження безперервної взаємодії між науковими установами, органами державної влади та органами місцевого самоврядування при формуванні та реалізації екологічної політики; врахування рекомендацій наукових установ екологічного спрямування під час прийняття управлінських рішень та підготовки проектів нормативно-правових актів у сфері охорони навколишнього природного середовища та сталого розвитку; розвиток партнерства між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, бізнесом, науковими установами та громадянським суспільством з метою залучення всіх заінтересованих сторін до планування та реалізації державної екологічної політики; забезпечення участі громадськості у прийнятті управлінських рішень у сфері охорони навколишнього природного середовища та природокористування; забезпечення дотримання екологічних прав та обов'язків громадян, доступу громадськості до екологічної інформації та правосуддя з питань охорони навколишнього природного середовища і природокористування.
Ціль 2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	Ціль 2. Забезпечення збереження та відновлення екосистем та сталого розвитку природокористування
Завданнями є: підготовка та впровадження Основних засад (стратегії) державної екологічної політики в збалансоване лісоуправління; упровадження інструментів сталого споживання і виробництва;	Завданнями є: упровадження інструментів сталого споживання і виробництва як ключового механізму зменшення негативного впливу на природні ресурси, зокрема шляхом встановлення екологічних вимог до продукції, розвитку екологічної сертифікації та маркування, а також стимулювання ресурсоефективних технологій;

вдосконалення системи кадастрів природних ресурсів, державної статистичної звітності з використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища;

створення екологічно та економічно обґрунтованої системи платежів за спеціальне використання природних ресурсів, у тому числі природних ресурсів з асиміляційним потенціалом;

зменшення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття, зокрема шляхом вдосконалення принципів формування екологічної мережі, її розширення і невиснажливого використання, а також збереження унікальних природних ландшафтів;

збереження та відновлення чисельності видів природної флори та фауни, у тому числі мігруючих видів тварин, середовищ їх існування, рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу та типових природних рослинних угруповань, що підлягають охороні;

протидія незаконному обігу та торгівлі об'єктами дикої фауни і флори, у тому числі введення заборони використання диких тварин у цирках, а також у будь-якій іншій комерційній діяльності публічного характеру, крім стаціонарних зоопарків;

збільшення та розширення територій природно-заповідного фонду (зокрема заповідних зон у національних природних парках та регіональних ландшафтних парках), створення на суходолі і в акваторії Чорного та Азовського морів і забезпечення збереження і функціонування репрезентативної та ефективно керованої системи територій та об'єктів природно-заповідного фонду, у тому числі транскордонних та європейського і міжнародного значення;

удосконалення системи кадастрів природних ресурсів, державної статистичної звітності з використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища;

впровадження державної статистичної звітності в секторі екологічних товарів та послуг

створення екологічно та економічно обґрунтованої системи платежів за спеціальне використання природних ресурсів, у тому числі природних ресурсів з асиміляційним потенціалом, **спрямованої на стимулювання їх раціонального та ефективного використання;**

збереження, відновлення та збалансоване використання біологічного і ландшафтного різноманіття, у тому числі шляхом розвитку екологічної мережі та системи природно-заповідного фонду;

зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє природне середовище, припинення руйнування навколишнього природного середовища у межах міст, зокрема, недопущення необґрунтованого знищення зелених насаджень у межах міст під час виконання будівельних чи інших робіт, незаконного відведення земельних ділянок, зайнятих зеленими насадженнями, під будівництво;

забезпечення збереження, відновлення та збалансованого використання рослинного світу України;

забезпечення сталого управління водними ресурсами за басейновим принципом;

забезпечення сталого використання та охорони земель, покращення стану уражених екосистем та сприяння досягненню нейтрального рівня деградації земель, підвищення рівня обізнаності населення, землевласників і землекористувачів щодо проблем деградації земель;

перетворення сфери надрокористування в максимально прозору та інвестиційно привабливу галузь, що відповідає кращим міжнародним стандартам;

стимулювання впровадження систем екологічного управління на підприємствах одночасно з поліпшенням екологічних характеристик продукції, у тому числі на основі міжнародних систем сертифікації та маркування;

запровадження в Україні системи зелених закупівель;

наукові дослідження зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення;

стимулювання розвитку інфраструктури управління відходами;

забезпечення сталого управління водними, земельними, лісовими та мінеральними ресурсами, з урахуванням екосистемного та басейнового принципів;

стимулювання впровадження систем екологічного управління на підприємствах одночасно з поліпшенням екологічних характеристик продукції, у тому числі на основі міжнародних і національних систем сертифікації та екологічного маркування;

розвиток в Україні системи зелених публічних закупівель як інструменту сталого управління природними ресурсами, зменшення екологічного сліду продукції та стимулювання попиту на товари і послуги з підтвердженими екологічними характеристиками;

стимулювання розвитку інфраструктури управління відходами та переходу до циркулярного використання ресурсів;

упровадження технологій електронного урядування в екологічній сфері; стимулювання оновлення зношених основних фондів промислової і транспортної інфраструктури та об'єктів житлово-комунального господарства шляхом прямих державних дотацій, здешевлення кредитів, часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами тощо.	використання цифрових інструментів та електронного урядування для управління природними ресурсами, екологічного моніторингу та прийняття управлінських рішень; сприяння оновленню виробничої, транспортної та житлово-комунальної інфраструктури з урахуванням вимог ресурсоефективності, енергоефективності та зменшення впливу на довкілля.
Ціль 3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України	Ціль. 3. Забезпечення інтеграції екологічної та кліматичної складової в усі сфери державної і регіональної політики
Завданнями є: розвиток галузевих стратегій щодо: покращення якості повітря; покращення якості води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище. Повне поступове припинення скидання у водні об'єкти неочищених та недостатньо очищених стічних вод і забезпечення відповідності ступеня очищення стічних вод установленим нормативам та стандартам, а також запобігання забрудненню підземних вод; збереження озонового шару; запобігання зміні клімату та адаптація до неї; управління відходами та ресурсами, повернення у господарський обіг ресурсоцінних матеріалів; поступового обмеження використання окремих виробів з пластику у харчовій промисловості; забезпечення охорони та захисту природи;	Завданнями є:

зменшення промислового забруднення та ризиків промислових аварій;

збереження біорізноманіття та ландшафтів;

контролю та запобігання біологічному забрудненню;

поводження з небезпечними хімічними речовинами;

забезпечення обов'язковості інтеграції екологічної складової до політик та/або програм загальнодержавного, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку, створення податкового, кредитного та інвестиційного клімату для залучення коштів міжнародних донорів та приватного капіталу у природоохоронну діяльність;

стимулювання впровадження суб'єктами господарювання більш екологічно чистого, ресурсоефективного виробництва та екологічних інновацій, зокрема екологічної модернізації промислових підприємств шляхом зниження ставки екологічного податку або у формі фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку);

усунення прямої залежності економічного зростання від збільшення використання природних ресурсів і енергії та підвищення рівня забруднення навколишнього природного середовища;

забезпечення обов'язковості інтеграції екологічної складової до політик, стратегій, програм і планів розвитку на загальнодержавному, галузевому, регіональному та місцевому рівнях;

формування та впровадження екологічних критеріїв у процеси прийняття соціально-економічних рішень, зокрема у сфері державних інвестицій, публічних закупівель, фінансової підтримки, кредитування та державної допомоги;

розвиток добровільних ринкових інструментів екологічної політики, зокрема систем екологічного управління, екологічного аудиту, добровільної екологічної сертифікації та екологічного маркування продукції, як інструментів підтвердження екологічних характеристик товарів, послуг і процесів;

забезпечення використання результатів екологічної сертифікації та маркування як одного з доказів відповідності екологічним критеріям у зелених публічних закупівлях, програмах державної підтримки та інвестиційних рішеннях;

створення сприятливих податкових, фінансових та інвестиційних умов для впровадження ресурсоефективного, низьковуглецевого та екологічно безпечного виробництва, екологічних інновацій і модернізації підприємств;

запровадження підходів до розмежування економічного зростання та використання природних ресурсів, зменшення негативного впливу на довкілля та підвищення ефективності використання ресурсів;

упровадження в Україні сталого низьковуглецевого розвитку всіх галузей економіки; включення питань щодо цінності біорізноманіття в національні, місцеві, стратегічні, програмні документи та плани розвитку економіки та її галузей; упровадження систем екологічного управління, розвитку добровільної екологічної сертифікації, маркування продукції, екологічного аудиту.	сприяння переходу до сталого низьковуглецевого розвитку галузей економіки з урахуванням кліматичних зобов'язань України; інтеграція питань збереження біорізноманіття та екосистемних послуг у стратегічні, програмні та планувальні документи соціально-економічного розвитку; стимулювання запровадження систем екологічного управління та розвитку добровільної екологічної сертифікації, маркування продукції, екологічного аудиту, екологічних інновацій, екологічних послуг та зелених робочих місць; забезпечення міжсекторальної координації та моніторингу інтеграції екологічної політики у соціально-економічний розвиток.
Ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	Ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їхнього впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення
Завданнями є: зниження рівня забруднення атмосферного повітря та вод; регулювання промислового вилову водних живих ресурсів у межах територіальних вод виключної (морської) економічної зони, континентального шельфу і внутрішніх водоймах України; зменшення антропогенного впливу на екосистеми Чорного та Азовського морів; покращення якості ґрунтів та впровадження ефективної системи підвищення їх родючості; запровадження управління екологічним ризиком на основі його моделювання в режимі реального часу із залученням новітніх	Завданнями є: зниження рівня забруднення атмосферного повітря та вод, у тому числі шляхом запобігання викидам/скидам, модернізації джерел забруднення та посилення моніторингу; зменшення антропогенного впливу на морські та прибережні екосистеми, у тому числі шляхом зниження забруднення, запобігання аваріям та поліпшення управління морським середовищем; покращення якості ґрунтів, запобігання їх забрудненню та деградації, впровадження ефективних систем відновлення та підвищення родючості, включно з ідентифікацією та управлінням забрудненими ділянками;

інформаційних технологій з метою захисту природних екосистем, здоров'я та благополуччя населення;

запобігання розповсюдженню інвазійних видів та контроль за появою та розповсюдженням таких видів у природних екосистемах, у тому числі морських;

забезпечення та сприяння використанню сучасних пестицидів та агрохімікатів з мінімальним негативним впливом на флору, фауну та здоров'я людини;

зменшення обсягу винесення радіонуклідів за межі зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення;

запобігання неконтрольованому вивільненню генетично модифікованих організмів у навколишнє природне середовище;

формування екологічної складової державної системи захисту критичної інфраструктури України;

стимулювання заміщення первинних природних ресурсів за рахунок використання відходів виробництва чи побічних продуктів, у тому числі шлаків;

упровадження сталої системи управління відходами та небезпечними хімічними речовинами;

запровадження системи управління екологічними ризиками, зокрема оцінювання та пріоритизації ризиків, моделювання й прогнозування в режимі, наближеному до реального часу, із застосуванням новітніх інформаційних технологій, систем раннього попередження та інформування населення;

запобігання поширенню інвазійних видів та контроль за їх появою і розповсюдженням у природних екосистемах, у тому числі морських;

зменшення ризиків від застосування пестицидів та агрохімікатів, у тому числі шляхом переходу до інтегрованого захисту рослин, посилення контролю обігу та застосування, і запобігання негативному впливу на флору, фауну та здоров'я людини;

підвищення рівня хімічної безпеки та управління небезпечними хімічними речовинами шляхом запобігання ризикам, прозорості інформації, контролю обігу, а також стимулювання заміни найбільш небезпечних речовин безпечнішими альтернативами;

зменшення обсягу винесення радіонуклідів за межі зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення та забезпечення контролю радіаційних ризиків;

запобігання неконтрольованому вивільненню генетично модифікованих організмів у навколишнє природне середовище;

формування екологічної складової державної системи захисту критичної інфраструктури України, у тому числі щодо запобігання аваріям, мінімізації наслідків і швидкого відновлення;

стимулювання заміщення первинних природних ресурсів за рахунок використання відходів виробництва чи побічних продуктів, у тому числі шлаків, за умови дотримання вимог щодо безпечності їх використання для здоров'я людей та навколишнього природного середовища;

розв'язання екологічних проблем, відновлення та збереження навколишнього природного середовища Донбасу.	упровадження сталої системи управління відходами з урахуванням ієрархії поводження з відходами та запобігання утворенню відходів, зменшення небезпечних відходів і забезпечення безпечного видалення; розв'язання екологічних проблем та відновлення довкілля територій, що зазнали значного антропогенного та воєнного впливу, включно з оцінкою шкоди, картуванням забруднення та заходами з відновлення і рекультивациі.
Ціль 5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління	Ціль 5. Формування нової архітектури екологічного врядування
Завданнями є: упровадження принципів належного екологічного врядування, підтримка постійного діалогу із заінтересованими сторонами щодо підготовки та прийняття стратегічних рішень; укріплення інституційної спроможності щодо планування, моніторингу та оцінки ефективності впровадження екологічної політики; запровадження екологічного обліку для оцінки ефективності політики та управління;	Завданнями є: упровадження принципів належного екологічного врядування, забезпечення відкритості, прозорості та постійного діалогу із заінтересованими сторонами під час підготовки та прийняття стратегічних рішень; укріплення інституційної спроможності органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо планування, координації, моніторингу та оцінки ефективності реалізації екологічної політики, у тому числі її інструментів; запровадження системи моніторингу та оцінки результативності екологічної політики, включаючи показники ефективності застосування інструментів сталого споживання і виробництва, зелених публічних закупівель, екологічної сертифікації та маркування; розвиток екологічного обліку та систем екологічних даних для прийняття управлінських рішень на основі доказів, оцінки впливу політик і звітування; забезпечення технічної та семантичної сумісності національних систем екологічних даних із європейськими стандартами цифрових паспортів продукції (Digital Product Passport) для забезпечення конкурентоспроможності українських товарів на ринку ЄС;

розвиток і вдосконалення природоохоронного законодавства та підвищення рівня його дотримання, включаючи наближення законодавства України до права (acquis) Європейського Союзу;

посилення відповідальності за шкоду, заподіяну довкіллю, відповідно до міжнародних зобов'язань України;

забезпечення науково-інформаційної та інноваційної підтримки процесу прийняття управлінських рішень;

кіберзахист відповідних екологічних інформаційних ресурсів, систем, баз даних;

посилення спроможностей природоохоронного управління у проведенні комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища та державного контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів;

розмежування функцій з охорони навколишнього природного середовища та господарської діяльності з використання природних ресурсів;

забезпечення чіткого розподілу повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища на державному, регіональному та місцевому рівнях;

забезпечення цільового бюджетного фінансування природо-охоронних заходів та недержавного інвестування природоохоронних проектів;

розвиток і вдосконалення природоохоронного законодавства, забезпечення його дотримання та поетапне наближення законодавства України до права (acquis) Європейського Союзу з урахуванням національних умов;

посилення відповідальності за шкоду, заподіяну довкіллю, відповідно до міжнародних зобов'язань України **та принципу “забруднювач платить”**;

забезпечення науково-інформаційної та інноваційної підтримки процесу прийняття управлінських рішень, **у тому числі через використання результатів досліджень, цифрових інструментів і відкритих даних**;

забезпечення кіберзахисту екологічних інформаційних ресурсів, систем і баз даних;

посилення спроможностей державного нагляду (контролю) та моніторингу, **з урахуванням ризик-орієнтованого підходу**;

розмежування функцій з охорони навколишнього природного середовища та господарської діяльності з використання природних ресурсів;

забезпечення чіткого розподілу повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища на державному, регіональному та місцевому рівнях;

забезпечення цільового бюджетного фінансування природоохоронних заходів, **а також створення умов для залучення приватних інвестицій і міжнародної допомоги з урахуванням екологічних критеріїв**;

удосконалення кадрової політики та професійної підготовки, **включаючи розвиток компетенцій у сферах зелених публічних**

удосконалення кадрової політики та професійної підготовки фахівців у системі охорони навколишнього природного середовища та природокористування.

закупівель, екологічної сертифікації, екологічного аудиту, управління екологічними даними та інших “зелених” професій.